

جریان نقدینگی در اقتصاد ایران به کدام سوی رود؟

کلید بازگشت پول به بورس

گزارش

بهراد بهمن نژاد / معاون سردبیر گروه بورس

رشد بازار سهام که از اوایل هفته آغاز شده بود در معاملات دیروز تاب نیامورد و مجدد کاهش کل به زیر ۲.۵ میلیون واحد کشیده شد. رصد جریان پول نشان می دهد همچنان پول ها تمایل بیشتری به صندوق های درآمد ثابت یا همان سپرده های بانکی و طلا نشان می دهند و به سهام بی اعتنایی می کنند. دلایل متعددی می توان برای تردید سرمایه گذاران پرشمرده از نااطمینانی های سیاسی و اقتصادی گرفته تا نرخ بهره بالا و ناترازی های مختلف. اما این وضعیت یک ریشه بلندمدت تر دارد، زیرا همه این شرایط است و بازار سهام با وجود فضای تورمی نتوانسته رشد معناداری را تجربه کند. به عنوان مثال، بازار ارز چندنرخه جریان سرمایه را به سوی رانت فاصله دلار یارانه ای با دلار آزاد کشانده است. نمونه دیگر به شکاف عجیب نرخ های بهره اسمی و رسمی برمی گردد؛ سیاست گذار اصرار دارد که نرخ مالا عدد ۲۳ درصد است، حال آنکه در واقع همین نرخ سودهای دستوری و عدم حساب کشی از بانک ها، پول ها را به سمت رقابتی نابرابر برای بهره بالاتر هدایت کرده و آنچه در دسترس بخش خصوصی است نرخ های بالای ۴۰ درصد است.

در بخش واقعی نیز فضا به همین صورت است و قیمت گذاری های دستوری به سرمایه گذار نشان داده بهتر است به جای تولیدکننده شکر یا اوره یا لاستیک بروند دفتر و دستی راه بیاندازد و به عنوان یک واسطه ناشناس و غیرشفاف در فضای خارج از بورس از این رانت بهره ببرد. بنابراین، ریشه خشکی منابع و عدم ورود پول به بازار سهام را باید در جریان رانت جویی پیدا کرد؛ جایی که تقریباً رانتی برای بخش شفاف بورسی باقی نمانده و حالا در دالان های دیگری به دور از چشم عموم به کسب سود می پردازند.

افت ۱۹ هزار واحدی، معادل ۰.۸ درصد شاخص کل بورس در معاملات دیروز بار دیگر بر ناپایداری رشدی های اخیر صحنه گذاشت. گویا جریانی از «پیش بینی های خودمحقق شونده» آنقدر در سال های اخیر جواب گرفته اند که حالا مانع از رونقی پایدار در بورس می شوند. خبرهای خوبی که درباره حذف قیمت گذاری دستوری خودرو یا اظهارات وزیر اقتصاد در خصوص حذف رانت ارزی نیز به گوش می رسد با اما اگرهای

ریشه خشکی منابع و عدم ورود پول به بازار سهام را باید در جریان رانت جویی پیدا کرد؛ جایی که تقریباً رانتی برای بخش شفاف بورسی باقی نمانده و حالا در دالان های دیگری به دور از چشم عموم به کسب سود می پردازند.

اجرائی مواجهه است. این خرجه آنقدر تکرار شده و سیاست های خوب به دلیل فشار گروه های ذی نفع خارج از حلقه سیاست گذاری به مانع خورده و برگشته است که دیگر با صرف خبر نمی توان خون تازه ای به روند سرمایه گذاری دمید. بنابراین، گویا سبب اصلاحات اقتصادی نیز از طریق پیش بینی های خودمحقق شونده به بن بست می خورد؛ تکرار نشدن با امکان شدن را سلب کرده است. در چنین شرایطی، نیاز است

مدیرعامل فکور صنعت در رویداد جامع معدن و صنایع معدنی:

توسعه صنایع فولادی باید منطقه ای و متوازن باشد

مدیرعامل شرکت مهندسی فکور صنعت تهران (سهامی عام) در مراسم افتتاحیه رویداد جامع معدن و صنایع معدنی، با ترسیم چشم انداز راهبردی آینده صنعت فولاد ایران، بر لزوم «ایجاد توازن در زنجیره تولید فولاد» و «توسعه فولادسازی در جدار آبی کشور بر پایه واردات مواد اولیه و صادرات محصولات با ارزش» تأکید کرد.

به گزارش روابط عمومی گروه فکور صنعت تهران، رویداد جامع معدن و صنایع معدنی با حضور جمعی از مسؤولان ارشد وزارت صمت، مدیران شرکت های بزرگ صنعتی و چهره های شاخص اقتصادی کشور از امروز (۲۷ مردادماه) آغاز به کار کرد.

سه مزیت رقابتی ایران برای توسعه صنعت فولاد

در افتتاحیه این رویداد، مهندس محمود وحید شیخ زاده با اشاره به تجربیات جهانی و ظرفیت های داخلی، مدل های موفق همچون شرکت برزیلی «وله» را الگویی قابل پیاده سازی برای ایران دانست و تصریح کرد: مزیت های انرژی، دانش بومی و دسترسی به آب های آزاد، سه محور اصلی توسعه آینده فولاد کشور هستند.

مدیرعامل شرکت مهندسی فکور صنعت تهران، در رابطه با شرایط موجود در بازار جهانی فولاد، گفت: زنجیره فولاد سه بخش اصلی دارد: نخست، بخش «آهن سازی» یا همان «تامین مواد اولیه» که مرکز آن در کشورهای همچون برزیل و استرالیا است. برزیل ۹۰ درصد تولید خود را از سنگ مگنتیتی دارد، در حالی که استرالیا ۹۰ درصد تولید هماتیتی دارد و هیچ تجربه ای در زمینه مگنتیت ندارد. بخش دوم، «آهن سازی» شامل تولید کنسانتره، گندله و آهن اسفنجی است که توسعه آن اکنون عمدتاً در منطقه «منا» صورت می گیرد و ایران نیز در همان حوزه جغرافیایی قرار دارد. بخش سوم، «فولاد سبز» است که در هند و اروپا نمود بیشتری دارد.

او ادامه داد: برزیل یک نمونه موفق در توسعه زنجیره فولاد است. این کشور که بزرگ ترین منابع سنگ آهن جهان را در اختیار دارد، قراردادی در عمان (سوهار) منعقد کرده و

با شرکتي در چین به نام «چینان» همکاری داشته است. نتیجه این قراردادها، تولید ۱۲.۶ میلیون تن کنسانتره و راه اندازی دو کارخانه گندله سازی است.

شیخ زاده توضیح داد: با نگاهی به ظرفیت های موجود می توان دریافت که در منطقه ما حدود ۶۵ میلیون تن آهن اسفنجی در کشورهای مختلف، (به غیر از ایران)، در حال احداث است. این پرسش مطرح می شود که چرا چنین روندی در منطقه ما شکل گرفته است، در حالی که اغلب این کشورها کمیود آب دارند و ناچارند از انرژی خود برای توسعه فولاد استفاده کنند؟

ایران و هند: سردمداران تولید آهن اسفنجی در جهان

مدیرعامل گروه فکور صنعت افزود: نگاهی به وضعیت DRI (آهن اسفنجی) در ایران نشان می دهد که طبق برآوردها، طی یک سال آتی ۱۳ میلیون تن به ظرفیت کشور افزوده خواهد شد. اکنون ظرفیت تولید ما ۴۴ میلیون تن است و تولید واقعی ۳۴ میلیون تن، با ضریب عملکردی ۷۷ درصد، این رقم ضریب خوبی محسوب می شود. طی یک سال آینده نیز، با همان نسبت ۴۴ میلیون تن تولید خواهیم داشت. هم اکنون هند با ۵۴ میلیون تن و ایران با ۳۴ میلیون تن، رتبه های اول و دوم تولید DRI جهان را در اختیار دارند.

او همچنین اذعان داشت: نمونه ای موفق از تجربه داخلی کشور، احیای «بردسیر» است که هم دانش فنی و هم تکنولوژی بومی آن در کشور موجود است. اگر به مصارف انرژی در زنجیره فولاد سبز نگاه کنیم، بیشترین مصرف گاز در بخش آهن اسفنجی و بیشترین مصرف برق در بخش EAF و ذوب است. به بیان دیگر، در حوزه تولید فولاد خام، ۹۰ درصد برق، ۸۶ درصد گاز و ۸۳ درصد آب مصرف شده است. این نشان می دهد که در بخش پایین دست زنجیره می توان با کمترین میزان مصرف انرژی برنامه ریزی کرد.

کشاوری، ۸۸ درصد آب بر است؛ صنعت، ۳ درصد!

شیخ زاده توضیح داد: صنایع فولادی را «آب بر» می خوانند. در حالی که چنین تعبیری

عکس: سجاد صفوری / ایران

سیاست گذاران و کارشناسان دلسوز در جهت معکوس این پیش بینی های منفی بیشتر بگوشتند.

همین صحبت ها درباره حذف ارز چندنرخه چنان اثر شگرفی بر بورس خواهد داشت که باید همه جانبه به، به سرانجام رسیدن آن کمک کرد. به گزارش سنا، کارشناسان مختلف بازار سرمایه تأکید می کنند این سیاست به نفع آینده بورس و بخش مولد خواهد بود. رسول جاویدی، کارشناس بازار

نرخ رسمی و بازار آزاد، آثار منفی جدی بر تولید کشور ایجاد کرده است. او به تجربه های گذشته اشاره کرد و گفت که وزرای اقتصاد پیشین تلاش هایی برای یکسان سازی نرخ ارز داشتند، اما این سیاست ها موفقیت آمیز نبوده است. «جاویدی تأکید کرد که یکسان سازی نرخ ارز می تواند رانت ها و فسادها را کنترل کرده و مانع را به تولیدکنندگان واقعی برساند. وی افزود که شرکت های صادراتی، بویژه در حوزه کامودیتی ها،

محصولات خود را با نرخ ی پایین تر از بازار آزاد عرضه می کنند و این وضعیت انگیزه صادرات را کاهش داده و حتی می تواند به افزایش بیش تر نرخ ارز منجر شود.

مهرداد حق گو، دیگر کارشناس بازار سرمایه گفت که چندنرخه بودن ارز ریشه اصلی ناکارآمدی و فساد در اقتصاد ایران است. او تأکید کرد که هدف از تک نرخه کردن ارز، حذف سامانه های موازی و کاهش رانت و فساد است. موفقیت این سیاست نیازمند برنامه ریزی دقیق، مدیریت نرخ ارز آزاد و حمایت از اقشار آسیب پذیر است.

احسان عسکری، تحلیلگر بازار سرمایه با اشاره به تلاش های وزیر اقتصاد برای تک نرخه کردن ارز، تأکید کرد که نرخ ارز تأثیر زیادی بر سودآوری صنایع صادرات محور دارد. صنایع پتروشیمی، فولاد و معدنی می توانند با کاهش فاصله دلار آزاد و دولتی، به مقایسه، تولید کنند. او گفت که اختلاف بین نرخ ارز فروش شرکت ها و نرخ ارز آزاد باعث هدررفت منابع واقعی صادرات و آسیب به بازار سرمایه و اقتصاد کشور شده است. وفا ی هشدار داد که تجارب گذشته نشان داده که نوسانات سیاسی و قیمتی می تواند این سیاست ها را متوقف کند و برای اثرگذاری واقعی، باید با رویکردی بلندمدت و غیرسیاسی تثبیت شوند. در نهایت، او ابراز امیدواری کرد که با سیاست گذاری دقیق، اختلاف تاریخی بین نرخ های ارز کاهش یابد و مشکلات بازار سرمایه به طور ساختاری حل شود.

تحلیل

تغییرات چشمگیر در فروش بورسی ها

«شبهان» با ۱۴۰ درصد افزایش در فروش صادراتی روغن پایه و ۳۷ درصدی در روغن دیزلی، ۳۷ درصد افزایش مبلغ فروش را رقم زده است. نماد «شینا» نیز به دلیل افزایش ۲۰۸ درصدی فروش داخلی نفت گاز و ۱۸۷ درصدی فروش بنزین موتور، ۲۶ درصد افزایش در مبلغ فروش را تجربه کرده است. در صنعت فنی و مهندسی، نماد «رمپا» به دلیل افزایش ۴۷۵ درصدی مبلغ فروش طرح های گازی، ۳۸ درصد افزایش فروش داشته است. در بخش بیمه، نماد «بپاس» با افزایش ۱۳۵ درصدی در فروش بیمه درمان، ۳۲ درصد رشد در مبلغ فروش را رقم زده است.

در بانک ها، نماد «ویارس» به دلیل افزایش ۶۰ درصدی درآمد کارمزدها و تسهیلات، ۳۰ درصد افزایش فروش را تجربه کرده است. همچنین، نماد «بوسادر» با اضافه شدن درآمد سرمایه گذاری ها، ۲۸ درصد رشد فروش داشته است.

در صنعت کانه های فلزی، نماد «کگل» با افزایش ۲۸ درصدی فروش گندله، عملکردها مثبتی داشته، در حالی که نماد «کچاد» به دلیل کاهش ۵۳ درصدی فروش کنسانتره آهن، ۲۳ درصد کاهش در مبلغ فروش را نشان داده است. نماد «فرز» نیز با کاهش ۹۶ درصدی در مقدار فروش کانسنگ طلا، ۳۸ درصد افت در مبلغ فروش را تجربه کرده است.

در صنعت رایانه، نماد «سیستم» به دلیل افزایش ۹۳ درصدی درآمد نرم افزار، ۲۳ درصد رشد در فروش داشته است. در صنعت خودرو، نماد «خسایا» با کاهش ۷۹ درصدی فروش محصولات خانواده چانگان، ۳۱ درصد کاهش فروش را گزارش کرده است.

در صنعت فلزات اساسی، نماد «فخوز» با افزایش ۵۷ درصدی مبلغ فروش به دلیل افزایش ۲۹۸ درصدی فروش داخلی و ۹۳ درصدی فروش صادراتی روغن پایه، عملکرد مثبتی داشته است. همچنین، نماد

معاونت نظارت بر بورس ها و ناشران سازمان بورس و اوراق بهادار گزارشی درباره دلایل تغییر فروش در صنایع بازار سرمایه را بررسی کرد. به گزارش خبرنگار پایگاه خبری بازار سرمایه ایران (سنا)، داده های آماری اداره میزهای صنعت و رتبه بندی ناشران سازمان بورس و اوراق بهادار، میزان فروش صنایعی را که تغییرات بیش از ۲۰ درصدی در ماه تیر نسبت به خرداد داشتند، ریشه یابی کرده است.

در صنعت محصولات شیمیایی، نماد «پاکسو» به دلیل افزایش فروش داخلی شونده ها، از جمله پودر و مایع لباسشویی و شامپو، در خردادماه رشد ۸۶ درصدی فروش داشته است. همچنین نماد «شیدس» با افزایش ۵۰ درصدی فروش اوره صادراتی به دلیل نزدیک شدن به فصل کشت، موفق به ثبت ۶۴ درصد افزایش در مبلغ فروش نسبت به ماه گذشته شده است.

نماد «مارون» نیز به دلیل اضافه شدن فروش صادراتی اتیلن گلاکول به سید محصولات خود، ۵۱ درصد افزایش فروش نسبت به خردادماه را تجربه کرده است. از طرف دیگر، نماد «خراسان» به دلیل افزایش تقاضا در صنایع بورسی، بویژه شرکت های کامودیتی محور و صادرکننده مثبت دانست. او گفت که اختلاف بین نرخ ارز فروش شرکت ها و نرخ ارز آزاد باعث هدررفت منابع واقعی صادرات و آسیب به بازار سرمایه شده است.

تیرماه را ثبت کرده است. در مقابل، نماد «شیراز» به دلیل حذف اوره صادراتی فله و کیسه، با کاهش ۸۰ درصدی مبلغ فروش نسبت به ماه گذشته مواجه شده است.

در صنعت پالایشگاهی، نماد «شسیا» با افزایش ۵۷ درصدی مبلغ فروش به دلیل افزایش ۲۹۸ درصدی فروش داخلی و ۹۳ درصدی فروش صادراتی روغن پایه، عملکرد مثبتی داشته است. همچنین، نماد

راهکاری به نام توسعه هوشمند و صادرات محور در زنجیره فولاد

مدیرعامل فکور صنعت صحبت هایش را با نمایش اسلاید بیستم که به جمع بندی اختصاص داشت، به پایان برد. در این اسلاید از شایستگی ها و مزایای رقابتی ایران (شامل مزیت های رقابتی شامل برخورداری از منابع اولیه، انرژی، دانش بومی شده، دسترسی به آب های آزاد و سرمایه گذاری ارزان تر) یاد شد و راهکارهایی در جهت توسعه زنجیره فولاد کشور ارائه داد.

محمد وحید شیخ زاده تصریح کرد: توسعه صنایع فولادی باید به صورت منطقه ای و متوازن باشد. راه توسعه آینده، توسعه هوشمند و صادرات محور است؛ یعنی تکمیل زنجیره به سمت پایین دست، استفاده از فن آوری های نوین نظیر فرآیند ESP در مصرف انرژی و آب کمتر، توسعه زیرساخت های منطقه ای و اتکا به مزیت جغرافیایی کشور در دسترسی به آب های آزاد. همان طور که شرکت «وله» برزیل در دنیا عمل کرده، ما نیز می توانیم مواد اولیه را وارد و در جدار آبی تبدیل به فولاد کنیم، چرا که مزیت انرژی در کشور وجود دارد. علاوه بر این ما توانسته ایم دانش این حوزه را بومی کنیم، به آب های آزاد دسترسی داریم و سرمایه گذاری ارزان تر در پروژه ها داریم. این ها همه مزیت های ما برای توسعه صنعت است.

او در پایان با ارائه پیشنهاداتی افزود: دو اقدام «ایجاد توازن در زنجیره فولاد با حرکت به سمت تولید محصولات پایین دستی و ارزش افزوده بالاتر در کنار معادن» و «توسعه آهن سازی و فولادسازی در جدار آبی به بویژه مکران، بر پایه واردات مواد اولیه و صادرات محصول با ارزش» باید در دستور کار قرار گیرند.

لازم به ذکر است در افتتاحیه این رویداد علیرضا بختیاری، مدیرعامل گروه رسانه ای دنیای اقتصاد (برگزارکننده این رویداد) به همراه دکتر مسعود نیلی (اقتصاددان)، دکتر محمود سریع القلم (پژوهشگر حوزه توسعه، علوم سیاسی و تاریخ معاصر ایران)، مصطفی مؤذن زاده و محمد ابیکاء (از چهره ها و مدیران اسبق حوزه صنایع و معادن) نیز از دیگر سخنرانان افتتاحیه بودند که به تحلیل روندهای کلان در اقتصاد و صنعت و معدن پرداختند.

در پایان یادآور می شود رویداد جامع معدن و صنایع معدنی به همت گروه رسانه ای دنیای اقتصاد از ۱۲۷ مردادماه در محل برج میلاد تهران آغاز به کار کرده و تا ۳۰ مردادماه نیز ادامه دارد.

شرکت مهندسی فکور صنعت تهران پايوینی را در نمایشگاه این رویداد به خود اختصاص داده و میزبان فعالان حوزه های صنعت و معدن است.